MERKINĖS KRAŠTO MUZIEJAUS
2025 M. VEIKLOS ATASKAITA

MERKINĖS
KRAŠTO
MUZIEJUS

BENDROJI DALIS

Merkinės krašto muziejus (toliau – Muziejus) yra savivaldybės biudžetinė įstaiga, kaupianti, sauganti, tirianti, eksponuojanti, konservuojanti, restauruojanti ir populiarinanti regioninės svarbos materialines ir dvasines kultūros vertybes bei meno objektus, vykdanti muziejų veiklą ir užtikrinanti valstybinių muziejininkystės programų ir Varėnos rajono savivaldybės sprendimų muziejų klausimais įgyvendinimą rajone.

Savo veiklą Muziejus grindžia nuostatais, patvirtintais Varėnos rajono savivaldybės tarybos 2023 m. rugpjūčio 30 d. sprendimu Nr. T-X-105 „Dėl Merkinės krašto muziejaus nuostatų patvirtinimo“ ir kasmet tvirtinamais veiklos planais.

Muziejaus buveinė – S. Dariaus ir S. Girėno a. 1, Merkinės mstl., Merkinės sen., 65336 Varėnos r. sav., tel. 0 310 39 136, el. p. muziejusmerkine@gmail.com.

Muziejus turi tris struktūrinius padalinius: Vinco Krėvės-Mickevičiaus memorialinį muziejų (adresas: V. Krėvės g. 3, Subartonių k., Merkinės sen., 65332 Varėnos r. sav.); Perlojos istorijos muziejų (adresas: Perliaus g. 22, Perlojos k., Varėnos sen., 65372 Varėnos r. sav.); Dainavos apygardos partizanų memorialinį muziejų (adresas: Seinų g. 8A, Merkinės mstl., Merkinės sen., 65338 Varėnos r. sav.) su Memorialu Dainavos apygardos partizanams atminti (adresas: Mokyklos g. 7, Merkinės mstl., Merkinės sen., 65338 Varėnos r. sav.).

Muziejuje patvirtinti 7 etatai. Dirbo 8 darbuotojai, iš jų – 2 administracijos, 4 – muziejininkai ir 2 pagalbinio personalo. Be to, projekte „Istorinio Vazos namo atkūrimas ir kultūros turinio prieinamumo didinimas”, pagal projektines darbo sutartis dirbo 5 darbuotojai-specialistai.

Muziejus atlieka šias funkcijas:

- teikia muziejų lankymo ir muziejinės edukacijos viešąsias paslaugas;
- kaupia ir saugo savivaldybės ir (ar) regiono, kurių teritorijoje veikia, kultūrą atspindinčias ir vietos bendruomenei reikšmingas muziejines vertybes;
- organizuoja ir tvarko sukauptų muziejinių vertybių apskaitą;
- vykdo sukauptų muziejinių vertybių konservavimą ir restauravimą Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo nustatyta tvarka;
- vykdo sukauptų muziejinių vertybių skaitmeninimą;
- vykdo muziejinės komunikacijos veiklas;
- įgyvendina muziejinės edukacijos veiklas, sudarančias sąlygas formaliajam ir neformaliajam švietimui;
- įgyvendina asmenims su negalia skirtas veiklas ir prie visuomenės psichosocialinės ir

dvasinės gerovės kūrimo prisidedančias veiklas;

- savarankiškai ar bendradarbiaudami su mokslo ir studijų institucijomis, mokslinių tyrimų įstaigomis ar mokslininkais vykdo muziejaus rinkinių mokslinius ir kitus tyrimus;
- įgyvendina nacionalinius, tarptautinius, Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitų bendradarbiavimo programų finansavimo projektus muziejų plėtros, kultūros, turizmo, visuomenės psichosocialinės ir dvasinės gerovės srityse;
- dalyvauja Europos ir pasaulio muziejų tarptautinių tinklų veikloje, vykdo bendras veiklas su kitomis nacionalinėmis ir tarptautinėmis organizacijomis, veikiančiomis muziejų srityje;
- rengia metines veiklos ataskaitas ir teikia jas įstaigos savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai;
- kultūros ministro nustatyta tvarka teikia statistinius duomenis apie muziejaus veiklą Kultūros ministerijai.

2025 m. Merkinės krašto muziejus sėkmingai vykdė jam steigėjo nustatytas funkcijas ir užduotis visose muziejaus veiklos srityse. Muziejų ir jo struktūrinius padalinius aplankė 8846 lankytojai (2024 m. – 7941). Iš jų – 6044 (2024 m. – 5 785) apsilankė Merkinės krašto muziejuje, 1293 (2024 m. – 1 147) apsilankė V. Krėvės-Mickevičiaus memorialiniame muziejuje ir 1506 (2024 m. – 1 009) Perlojos istorijos muziejuje. Tarp lankytojų per 300 užsienio valstybių piliečių (2024 m. – 140, 2022 m. – 80). Aktyviai dalyvauta organizuojant Muziejaus ir Merkinės miestelio bendruomenės renginius, iškilmingai paminėtos V. Krėvės-Mickevičiaus 143-osios gimimo metinės, Merkinės mūšio 80-mečio jubiliejus, Liongino Baliukevičiaus-Dzūko 100 metų jubiliejus. Itin aktyviai bendradarbiauta su kitais muziejais, švietimo įstaigomis, Lietuvos kariuomene, Lietuvos šaulių sąjunga bei Senovės dienų festivalio „Sąmanos“ organizatoriais. Muziejaus veiklos dėmesio sulaukė iš vietos ir nacionalinės žiniasklaidos, vykdyta šviečiamoji, edukacinė veikla. Pravesta 158 pažintinių ekskursijų ir edukacinių užsiėmimų (2024 m. – 110), iš jų 25 Subartonyse, 46 Perlojoje. Buvo tęsiamas darbas eksponatų apskaitos srityje.

MUZIEJAUS RINKINIAI

Muziejuje ir toliau buvo vykdoma eksponatų apskaita. Iš viso saugomi 6 032 eksponatai. Pagrindiniame fonde saugomi 4 112 eksponatai, pagalbiniame fonde – 1 920 eksponatų. Įsigytų ir suinventorizuotų 2025 m. eksponatų skaičius: pagrindiniame fonde 134 vnt., pagalbiniame fonde 0 vnt. Iš viso – 134 vnt. Eksponatų inventorizavimas per ataskaitinius metus pagrindiniame fonde – 134 vnt. (raštijos rinkinys – 20 vnt., archeologijos rinkinys – 45 vnt., fotografijos rinkinys – 16 vnt., memorialiniai daiktai – 23 vnt., etnografijos rinkinys – 9 vnt. numizmatikos rinkinys – 8 vnt.,

istorijos rinkinys – 9 vnt., filatelijos rinkinys – 4 vnt.).

Per ataskaitinius metus nurašytų eksponatų nebuvo. Per ataskaitinius metus restauruotų ir konservuotų Muziejaus eksponatų nebuvo. Surašytas 31 eksponatų priėmimo–perdavimo aktas.

EDUKACINĖ VEIKLA

Muziejus siūlo 16 edukacinių programų. Edukacinės programos ir ekskursijos:

Merkinės krašto muziejuje: „Dingusio / atgimstančio miesto istorija. Senojo Merkinės miesto beieškant“, „Seniausia pietų Lietuvos bažnyčia. Pažintis su Merkinės bažnyčia“, „Merkinės štetlas. Žydų bendruomenės istorija ir palikimas“, „Carinės Rusijos represijų padariniai Merkinėje“, „Partizano dienoraštis“, „Merkinės mūšis 1945. Laisvės kovos Merkinės krašte“, „Vanago kovų takais“, „Veiklos patiems mažiausiems“.

Perlojos istorijos muziejuje: „Perlojos paslaptys: išgirsti, pamatyti. Ekskursija Perlojos istorinės respublikos valdose“, „Perlojos bažnyčios paslaptys“, „Senovės šešėliai Perlojoje“.

V. Krėvės Mickevičiaus memorialiniame muziejuje: „Skerdžiaus Lapino arbatos edukacija“, „Kiškio pyragas su Antanuku“, „Pasaka anūkams su močiute“, „Senas lagaminas pasakoja“, „Vinco Krėvės gyvenimo ir kūrybos kelias“.

PROJEKTINĖ VEIKLA

2025 m. Merkinės krašto muziejus parengė ir pateikė keturias paraiškas projektų finansavimui: dvi – Lietuvos kultūros tarybai (toliau – LKT) (finansuoti abu projektai), vieną – Kultūros ministerijai ir vieną – Varėnos rajono savivaldybės administracijai. Taip pat tęsė 2024 m. finansavimą gavusio projekto ***„Istorinio Vazos namo atkūrimas ir kultūros turinio prieinamumo didinimas“*** įgyvendinimą: pasirašytos rangos darbų ir techninės priežiūros paslaugų sutartys bei pradėti vykdyti darbai. Per ataskaitinius metus įvykdyta apie 15 proc. rangos darbų. Projekto įgyvendinimo metu bus atkurtas ir pritaikytas kultūrinei veiklai istorinis Vazos namas Merkinėje (atlikti pastato kapitalinio remonto ir tvarkybos darbai, įsigyti veiklai reikalingi baldai ir įranga). Pastate bus sukurtos erdvės ekspozicijoms, edukacijoms, konferencijoms organizuoti, įrengtos kitų paskirčių erdvės, pritaikytos įvairių poreikių lankytojams, įskaitant universaliojo dizaino principo įgyvendinimą.

Vazos namo viduje 2025 m. buvo aptikti istoriniai „bromos“ patalpos ir buvusio vidinio kiemo grindiniai

Projektas ***XX a. ketvirto dešimtmečio Merkinė virtualioje realybėje***. Gautas LKT finansavimas – 15 000 Eur. Merkinės krašto muziejaus finansinis indėlis – 4 500 Eur. Projektu siekta inovatyviomis skaitmeninėmis priemonėmis pristatyti Merkinės miestelio istoriją XX a. ketvirtajame dešimtmetyje, atkuriant centrinės aikštės gyvenimą ir istorinius pasakojimus virtualios realybės formatu. Projektas orientuotas į kultūros paveldo aktualizavimą, jo prieinamumo didinimą bei šiuolaikiškų pažinimo formų taikymą, siekiant sudominti įvairias auditorijas, ypač jaunimą.

Įgyvendinant projektą sukurtas interaktyvus virtualios realybės produktas, leidžiantis patirti ne trumpesnę nei 10 minučių trukmės istorinę patirtį, paremtą archyvinėmis fotografijomis, išlikusiais pasakojimais ir istoriniais šaltiniais. Taip pat sukurtas 60 sekundžių trukmės projekto pristatymo filmukas, įsigyti virtualios realybės akiniai, surengtas projekto rezultatų pristatymo renginys Merkinės krašto muziejuje bei užtikrintas projekto rezultatų viešinimas žiniasklaidoje ir muziejaus skaitmeninėse platformose.

Projektas ***A. Ramanausko-Vanago laisvės kovų takais II: žygio gido parengimas ir leidyba.*** Projekto įgyvendinimui iš LKT skirta 2 000 Eur., Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio rezervato direkcijos finansinis indelis 500 Eur, Varėnos r. savivaldybės skirti asignavimai muziejui – 1 834.38 Eur. Projekto metu surinkta ir susisteminta istorinė bei vizualinė medžiaga, atlikti leidinio maketavimo, redagavimo ir spaudos darbai. Parengtas ir išleistas žygio gidas su žemėlapiu, leidinio tiražas – 600 egzempliorių. Taip pat parengta skaitmeninė gido PDF versija, kuri paskelbta Merkinės krašto muziejaus interneto svetainėje. Projekto įgyvendinimo metu atnaujintas vienas informacinis stendas.

Projektas ***Liongino Baliukevičiaus-Dzūko Šimtmetis. Lietuvos valstybės diena Merkinėje.*** Projekto vykdymui gautos Kultūros ministerijos dalinio finansavimo lėšos – 6 000 Eur, Merkinės krašto muziejus skyrė 1 063 Eur finansinį indėlį, Varėnos kultūros centras – 6 100 Eur, dalykinis indėlis sudarė 2 000 Eur. Šiuo projektu siekta iškilmingai paminėti Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo – Lietuvos valstybės – dieną Merkinėje, ją susiejant su legendinio Dainavos apygardos partizanų vado Liongino Baliukevičiaus-Dzūko (g. 1925 m.) šimtųjų gimimo metinių minėjimu. Projekto metu buvo suorganizuotas pėsčiųjų žygis Žaliamiškyje, atvežta ir pristatyta paroda apie L. Baliukevičių-Dzūką, renginys užbaigtas koncertu prie Merkinės piliakalnio.

Knygos leidybos projektas – knygos apie dr. Juozą Bakšį ***„Juozas Bakšys. Žuvęs už Lietuvą“*** parengimas ir leidyba. Projektas finansuotas iš Varėnos rajono savivaldybės biudžeto lėšų pagal Leidinių leidybos finansavimo programą, skiriant 1 500 Eur. Projekto metu parengtas leidinio tekstas, atlikti redagavimo ir maketavimo darbai. Knygos pristatymas numatytas 2026 m. pirmoje pusėje.

MOKSLINĖ TIRIAMOJI VEIKLA

Seinų g. 8A 2025 m. tyrimų situacijos planas

Muziejus organizavo pirminius žvalgomuosius archeologinius tyrimus numatomo Dainavos apygardos muziejaus aplinkoje, Seinų g. 8A. Archeologiniai žvalgomieji tyrimai buvo inicijuoti tiesiogiai siejant juos su planuojamo pastato atnaujinimo ir pritaikymo muziejinei veiklai sprendiniais. Tyrimai vykdyti projektuojamų inžinerinių komunikacijų trasose ir kitose numatomose žemės judinimo vietose, vadovaujantis techniniu projektu bei Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos nustatytais reikalavimais. Tyrimų tikslas – identifikuoti galimus archeologinius radinius ar kultūrinį sluoksnį ir užtikrinti, kad pastato atnaujinimo darbai būtų vykdomi nepažeidžiant kultūros paveldo vertingųjų savybių. Tyrimus atliko archeologė Vida Indrulėnaitė-Šimanauskienė. Po pirminių tyrimų, paveldosauginėse rekomendacijose nurodyta, kad

ateityje planuojant įrengti vandentiekio, buitinių ir lietaus nuotekų tinklų trasas prieš numatytus darbus iki 0,5 m gylio reikalingi archeologiniai žvalgymai, kasant giliau (nuo 0,5 m gylio) reikalinga atlikti detaliuosius tyrimus. Ateityje, tyrimų metu šurfuose Nr. 1 ir 2 atidengus didesnę dalį struktūros ir mūro fragmento, atlikti jų architektūrinius tyrimus.

Be šios veiklos, Muziejaus direktorius parengė mokslinį recenzuojamą straipsnį „Lietuvos istoriniai miesteliai ir jų šiandieninės architektūrinės tapatybės problemos: Merkinės atvejis“ (leidinį *Tarpukario Lietuvos miesteliai ir miestelėnai* sudarė Vilniaus universitetas); taip pat parengtas straipsnis (kartu su Giedrė Motuzaitė Matuzevičiūtė, Elina Ananyevskaya) „Agroekonomika XIII–XIV amžiaus ankstyvuosiuose miestuose pietryčių Lietuvoje: Merkinės pavyzdys“, publikuota: *Archaeologia Lituana*.

Spalio 10 d. Klaipėdos apskrities Ievos Simonaitytės viešojoje bibliotekoje vyko mokslinė konferencija: „Konfesinė kaimynystė XIII-XVIII a. vakarinėje LDK dalyje. Visuomenė, ūkis ir kultūra.“ Žygimantas Buržinskas sakitė pranešimą: *Tarp Nemuno ir Priegliaus: Merkinės ryšiai su Prūsija XVI–XVIII a.* Konferencijos organizatorius: Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutas.

RENGINIAI

2025 m. Muziejaus (arba kartu su partneriais) organizuoti renginiai:

Sausio 13 d. Laisvės gynėjų dienos minėjimas Merkinėje;

Sausio 26 d. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmuose baigėsi tarptautinė paroda „Pacai: istorijos sodo lelijos“, kurioje buvo eksponuojamas Muziejaus paskolintas 1670 m. nulietas Merkinės rotušės varpas;

Vasario 16 d. Merkinėje Žygimantas Buržinskas vedė protmūšį „Tarpukario Lietuvos 1918–1940 m. tema“;

Vasario 22 d. Perlojos istorijos muziejuje vyko Petronėlės Česnulevičiūtės šimtmečio paminėjimas;

Gegužės 18 d. Merkinėje vyko Muziejų nakties renginys Merkinės Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje. Renginys skirtas M. K. Sarbievijui. Skaityta paskaita „Baroko žmogus Sarbievijus“, kurią skaitė kultūros tyrėja dr. Živilė Nedzinskaitė. Organizatoriai: Merkinės krašto muziejus, Merkinės kultūros centras;

Gegužės 23 d. Perlojos istorijos muziejuje atidaryta Gintaro Turonio fotografijų paroda „Senos trobos dar stovi“;

Birželio 7-8 d. atvirų durų dienos Merkinės krašto muziejuje ir jo padaliniuose.

Birželio 14 d. vyko akcija „Tylos valanda“ Merkinės kryžių kalnelyje.

Birželio 21 d. Vinco Krėvės-Mickevičiaus memorialiniame muziejuje vyko renginys „Žolynais kvepianti Dainava“;

Liepos 6 d. vyko valstybės dienos minėjimas. Organizatoriai: Varėnos kultūros centras, Merkinės krašto muziejus. Be to, kartu su *Partizanų Lietuva* organizuotas žygis Žaliamiškyje, kuris buvoskirtas Liongino Baliukevčiaus-Dzūko šimtmečiui.

Rugpjūčio 16 d. dalyvavome Senovės dienų festivalyje „Samanos“ Merkinės dvarvietėje. Vyko dr. Žygimanto Buržinsko ir dr. Ramunės Šmigelskytės-Stukienės diskusija „Merkinės pavietas XVIII amžiuje“;

Rugsėjo 6 d. vyko dr. Martyno Jakulio paskaita „Didysis“, „baisiausias“ ir „paskutinis“ : 1709-1711 m. maro epidemija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje“;

Rugsėjo 13 d. dalyvavome Merkinės seniūnijos kiemelyje Grybų šventės Varėnoje metu;

Spalio 17 d. V. Krėvės-Mickevičiaus memorialiniame muziejuje Subartonyse įvyko V. Krėvės 143-ųjų gimimo metinių minėjimas. Vyko Dainavos krašto Vinco Krėvės- Mickevičiaus literatūrinės premijos įteikimo ceremonija. Premijos laureate tapo rašytoja Ieva Dumbrytė ir jos romanas „Negrįžtantys“;

Lapkričio 2 d. organizuota vieša išvyka Merkinė-Kapčiamiestis-Seinai, aplankant nusipelnusių Lietuvos valstybei asmenų kapus. Išvyką vedė Žygimantas Buržinskas;

Lapkričio 8 d. organizuota vieša paskaita, automobilinis žygis „Didžiųjų kunigaikščių girių keliais“. Žygį vedė dr. Žygimantas Buržinskas ir dr. Mindaugas Lapelė;

Gruodžio 15 d. vyko Merkinės mūšio 80-mečio minėjimas ir Lietuvos šaulių sąjungos organizuotos pratybos „Merkinės mūšis 2025“;

Gruodžio 16 d. Vinco Krėvės-Mickevičiaus memorialiniame muziejuje Subartonyse vyko adventinis vakaras kartu su Merkinės etnokultūros ansambliu „Kukumbalis“;

RYŠIAI SU VISUOMENE IR TARPINSTITUCINIS BENDRADARBIAVIMAS

2025 m. Merkinės krašto muziejus aktyviai bendradarbiavo su įvairiomis įstaigomis, organizacijomis, fiziniais ir juridiniais asmenimis. Aktyviai veikė socialiniuose tinkluose, skleisdamas informaciją apie Muziejaus veiklą, renginius, projektus, atradimus. Muziejus vykdė įvairias Merkinės krašto, Varėnos rajono populiarinimo veiklas:

Socialiniai tinklai ir interneto svetainė. Buvo nuolat atnaujinama Muziejaus interneto svetainė, taip pat bendrauta su vietos, regionine ir nacionaline žiniasklaida. Muziejaus sekėjų socialiniame tinkle *Facebook* skaičius per metus padidėjo nuo 4 600 iki 4 986 asmenų. Perlojos istorijos muziejaus veiklą seka 1 074 (2024 m. – 1000), o V. Krėvės-Mickevičiaus memorialinio muziejaus – 1 272 asmenų (2024 m. – 1 200). *Facebook* platformoje paskelbta apie 220 pranešimų,

iš jų – 32 Perlojos istorijos muziejaus ir 43 V. Krėvės-Mickevičiaus memorialinio muziejaus puslapyje.

Radijo laidos ir televizija. 2025 m. kiekvieną mėnesį vyko „MC Merkinė“ (vyksta nuo 2024 m. gegužės 9 d) Alytaus *FM 99* radijo stotyje plėtojanti ir populiarinanti Merkinės kultūrinį ir istorinį lauką (ved. Žygimantas Buržinskas ir Algimantas Rokas Černiauskas); apie Muziejų kalbėta įvairiose televizijos ir radijo laidose: „Kultūros diena: „Istorija daug ilgesnė nei tik Vazos mirtis“ (LRT, vasario 25 d.); „Pas Nemirą: Apie Merkinę ir jos istorinius klodus pokalbis su istoriku Žygimantu Buržinsku“ (LRT, kovo 18 d.); „Merkinei reikia susikurti paros koncepciją““ (LRT Klasika, rugpjūčio 4 d.); Laida „Daiktų istorijos” Uciekos dvare (LRT, kovo 18 d.); Laidą „Užsukime į...“ : „Merkinė. Kodėl čia apsistodavo Vladislavas Vaza?“ (Žinių radijas, gruodžio 15 d.). Apie Perloją kalbėta: „Atvykusi į Perlojos bažnyčią „Turisto lituano“ vedėja Laura sustingo: „Aš bijau žiauriai“ (TV3, birželio 8 d.); „Atskira respublika Lietuvoje ir neužgniaužiama lietuviškumo dvasia: Perlojos istorija“ (LRT, spalio 19 d.).

Spauda. Parengtas projekto rezultatus viešinantis straipsnis vietos spaudoje: Mindaugas Černiauskas „Smetonos laikų Merkinė virtualioje realybėje“, *Alytaus naujienos*, gruodžio 12 d.

Kiti straipsniai: Marija Lūžytė, „Neužmirštama Petronėlė Česnulevičiūtė“, *Merkio kraštas*, rugpjūčio 28 d.; Mindaugas Černiauskas, „Merkinės mūšiui 80“, Karys, 2025, Nr. 12, p. 42-55. **Recenzuojami moksliniai straipsniai**: Žygimanto Buržinsko straipsnis: „Lietuvos istoriniai miesteliai ir jų šiandieninės architektūrinės tapatybės problemos: Merkinės atvejis“ (leidinį Tarpukario Lietuvos miesteliai ir miestelėnai sudarė Vilniaus universitetas); Žygimanto Buržinsko straipsnis (kartu su Giedrė Motuzaitė Matuzevičiūtė, Elina Ananyevskaya) „Agroekonomika XIII–XIV amžiaus ankstyvuosiuose miestuose pietryčių Lietuvoje: Merkinės pavyzdys“, publikuota: Archaeologia Lituana.

Tarptautinės parodos. Muziejuje saugomas 1670 m. nulietas Merkinės rotušės varpas buvo laikinai perduotas tarptautinei parodai „Pacai: istorijos sodo lelijos“ Lietuvos valdovų rūmuose. Muziejaus direktorius nurodytas, kaip parodos konsultantas, o pats Muziejus, kaip partneris. Iš Merkinės taip pat buvo eksponuojama bažnyčioje saugoma barokinė monstrancija. Paroda baigėsi 2025 m. sausio mėn.

Partnerystė projektuose. Merkinės kultūros centras kartu su Merkinės krašto muziejumi (Muziejus projekto partneris) parengė Merkinės turistinį planą, Merkinės istorinės seniūnijos žemėlapį, bei toliau vystė Merkinės istorinio pažinimo maršrutą.

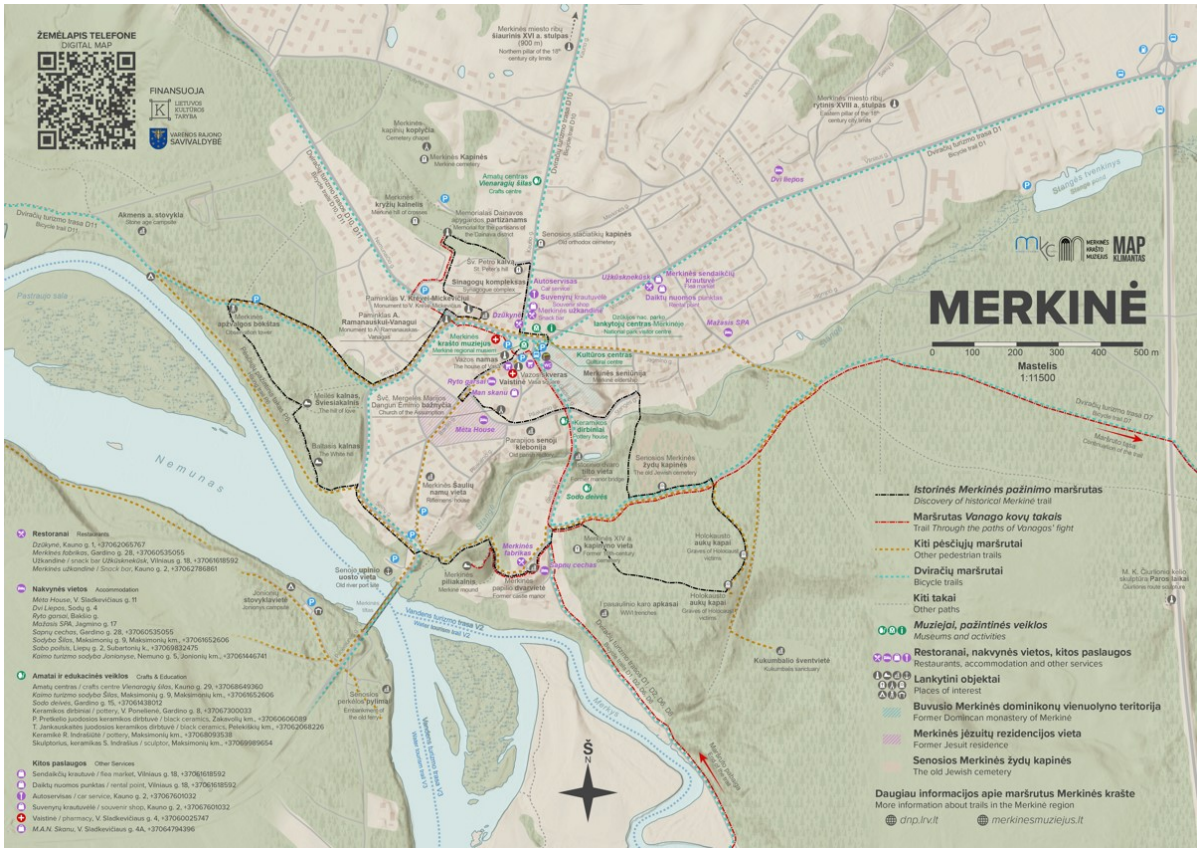

Merkinės turistinis žemėlapis

Muziejus įtrauktas į tarptautinį „The Belt of Vytautas“ projektą, kuriame Merkinė ir pats Muziejus minimas, kaip Vytauto Didžiojo istorijos palikimo puoselėtojas. Projekto internetinėje svetainė pristatoma ir hipotetinė Merkinės pilies rekonstrukcija: https://www.vytautasbelt.eu/lt/castles/merkines-pilis/. Projekto dalyviai taip pat 2025 m. pavasarį lankėsi Merkinėje.

Merkinės pilies vaizdas vytautasbelt.eu svetainėje

Muziejaus direktorius konsultavo grafinio romano „Karalius nakvos Merkinėje“ autorę Gerdą Jord (leidykla „Aukso žuvys“).

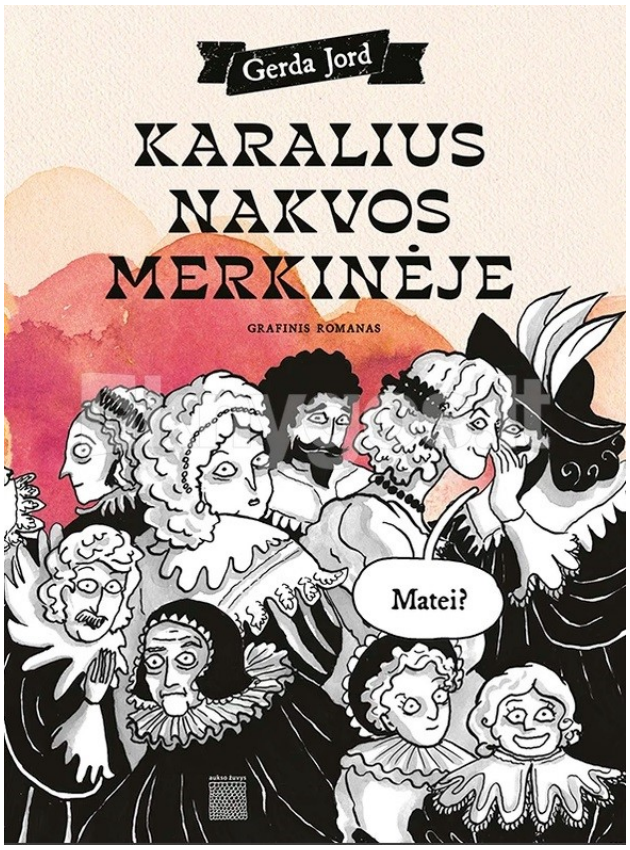

Grafinio romano „Karalius nakvos Merkinėje“ viršelis. Leidykla „Aukso žuvys“

Komikso „Kartą Merkinėje“ viršelis

Muziejus finansiškai (1750 eur) prisidėjo prie Aistės Petrauskienės ir Dovydo Čiuplio parengto komikso „Kartą Merkinėje“ leidimo (*Lietuvos laisvės kovos įamžintojų sąjūdis*).

Muziejus aktyviai bendradarbiavo su Merkinės kultūros centru, Merkinės seniūnija, Varėnos r. savivaldybės administracija, Varėnos r. savivaldybės administracijos Kultūros ir sporto skyriumi, Merkinės V. Krėvės-Mickevičiaus gimnazija, Lietuvos kariuomene, Lietuvos šaulių sąjunga organizuojant Merkinės mūšio 80-mečio jubiliejų bei informacijos teikimu, įvairiapuse pagalba prie LŠS vykdytų pratybų „Merkinės mūšis 2025“.

MATERIALINĖS BAZĖS GERINIMAS IR ŪKINĖS VEIKLOS VYKDYMAS

Merkinės krašto muziejus valdo 5 pastatus, tarp kurių ir 2023 m. Muziejui panaudos teise perduotas vad. Vazos namas Merkinėje. Šiuo metu tęsiamas projektas, kurį užbaigus į pastato patalpas persikels pagrindinė Muziejaus būstinė (žiūrėti skiltį „Projektinė veikla“). Pradėti archeologinių tyrimų darbai, siekiant pagal techninio projekto sprendinius nutiesti į Dainavos apygardos partizanų memorialinį muziejų komunikacijas (plačiau skiltyje „Mokslinė tiriamoji veikla“).

2025 m. vykdyta pastatų bei aplinkos priežiūra. Muziejaus darbuotojai prižiūrėjo ir Memorialą Dainavos apygardos partizanams atminti. Vykdyta A. Ramanausko-Vanago ir Vladislovo Vazos skverelių priežiūra, Subartonyse prižiūrėtas V. Krėvės kapas, Perlojoje – žymių perlojiškių kapai.

PROBLEMOS, POREIKIAI IR PERSPEKTYVOS

Didžiausias dėmesys ateinančiais metais bus skiriamas Vazos namo atnaujinimo projektui, kuriame esminiai siekiai yra ne tik jo sutvarkymas, bet ir pastato įveiklinimas bei muziejinės veiklos plėtra. Bus rengiamas naujos ekspozicijos turinys, kuris turėtų būti derinamas su jau sukaupta ekspozicine Muziejaus medžiaga. Plėtojamas Muziejaus pasakojimas pareikalaus ne tik mokslinių žinių, bet ir inovatyvių sprendimų universalaus dizaino įrengime. Pastato sutvarkymas ir Muziejaus perkėlimas į naujas patalpas ateityje leistų išspręsti eilę problemų su kuriomis Muziejus susiduria šiandieną. Bus sudarytos geresnės sąlygos Muziejaus lankymui, ekspozicijų išplėtojimui, renginiams, edukacijoms. Bus pagerintos darbo sąlygos Muziejaus darbuotojams (Merkinės krašto muziejaus darbuotojai neturi savo darbo kabinetų). Neturėdamas tinkamų patalpų, Muziejus turi ribotas galimybes įveikti sezoniškumą kalbant apie Muziejaus lankytojų srautus. Turima omenyje

ne tik aktyvi edukacinė veikla, kuri įmanoma tik turint tam pritaikytas patalpas ir įrangą bei edukatorių, bet ir keičiamų ekspozicijų salė, kurios šiai dienai Muziejus neturi. Muziejaus perkėlimas į istorinį pastatą minėtas problemas išspręstų, leistų Muziejaus veiklą pakelti į aukštesnį lygį. Po persikėlimo į Vazos namą, esamose patalpose (S. Dariaus ir S. Girėno a.) planuojama įrengti erdvę atviriems fondams, kur būtų eksponuojama Muziejuje saugoma etnografinė medžiaga. Dalis patalpų būtų pritaikyta kameriniams renginiams, kuriuos čia galėtų vykdyti ne tik Muziejus, bet ir Merkinės kultūros centras, be to neatmestina ir nuomojamos erdvės renginiams funkcija.

Sutvarkius Dainavos apygardos partizanų memorialinį muziejų, į antrą aukštą būtų perkelti (iš dalies) Muziejaus fondai, kurie šiandieną glaudžiasi Merkinės kultūros centro patalpose. Daugėjant eksponatų skaičiui ateityje vis labiau ryškės atskirų Muziejaus fondų patalpų klausimas, kurių gali nepakakti net ir atnaujintose Dainavos apygardos muziejaus patalpose. Tikėtina, jog jose būtų laikoma tik su Laisvės kovomis susijusi medžiaga.

Plėtojant Muziejaus veiklas būtina plėsti ir Muziejaus darbuotojų skaičių. Šiuo metu Merkinėje, įskaitant ir patį direktorių, dirba penki žmonės. Be direktoriaus keturi žmonės tiesiogiai užsiima muziejine veikla. Patys muziejininkai atlieka įvairias veiklas, kurios ne visada yra tiesiogiai susijusios su muziejine veikla. Net ir šiandien lyginant kitų savivaldybių muziejų darbuotojų skaičius, Merkinės krašto muziejus nusileidžia kitų savivaldybių muziejams pagal darbuotojų skaičių ir tai itin riboja platesnes Muziejaus galimybes. Atsiradus Vazos namui, Dainavos apygardos muziejui, muziejininkystės, ūkinės ir muziejinės veiklos tik didės.

VADOVO INDĖLIS TOBULINANT ĮSTAIGOS ADMINISTRAVIMĄ

Merkinės krašto muziejaus direktorius vadovauja Muziejaus veiklai, užtikrina tinkamą darbo organizavimą, patikėto turto ir finansų administravimą, kad būtų įgyvendinami biudžetinės įstaigos tikslai ir nustatytos funkcijos.

Kaip ir kasmet, Muziejaus direktorius pagal jam priskirtas pareigas rengė įstaigos metinį veiklos planą, biudžetą, ataskaitas steigėjui, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai, statistikos departamentui. Rengė arba dalyvavo paraiškų rengime projektinei veiklai, užtikrino sklandų projektų administravimą ir ataskaitų rengimą.

Per 2025 m. parengti 65 raštai Varėnos rajono savivaldybės ir kitoms įstaigoms, 35 įsakymų veiklos organizavimo ir 30 įsakymas personalo klausimais. Visus metus rengti darbo laiko apskaitos žiniaraščiai, kurie buvo teikiami Biudžetinių įstaigų ir seniūnijų buhalterinės apskaitos skyriui. Teiktos *Sodros* ataskaitos per centralizuotą *Sodros* sistemą.

Siekiant rezultatų efektyvumo, užtikrintas racionalus ir taupus lėšų naudojimas.

Svarbus Muziejaus vadovo indėlis siekiant, kad darbuotojai tinkamai atliktų savo pareigas. 2024 m. nustatyti veiklos lūkesčiai Muziejaus muziejininkams (5 vnt.), atliktas 2024 m. užduočių darbuotojams įgyvendinimo įvertinimas, vertinimo rezultatai aptarti su kolegomis, organizuoti bendri pasitarimai Muziejui svarbiais klausimais.

Muziejaus direktorius kartu su kolegomis vedė dešimtis ekskursijų, bendravo su pavieniais interesantais, žiniasklaida, vedė ir organizavo Muziejaus renginius, rengė skelbimus, prižiūrėjo ir tobulino Muziejaus aplinką, aktyviai atstovavo Muziejų įvairiuose susitikimuose ir darbo grupėse.

Direktorius Žygimantas Buržinskas

MERKINĖS KRAŠTO MUZIEJAUS 2024 M. FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINYS

Merkinės krašto muziejus tvarkydamas buhalterinę apskaitą ir rengdama finansines ataskaitas, vadovaujasi bendrais apskaitos principais, Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos, Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymais, Sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (toliau – VSAFAS), Apskaitos vadovu. Muziejuje buhalterinė apskaita vedama naudojant „LABBIS4“ buhalterinę programą. 2025 m. finansinės ataskaitos parengtos vadovaujantis VSAFAS reikalavimais.

Merkinės krašto muziejaus finansinių ataskaitų rinkinys parengtas 2025 metų gruodžio 31 dienos duomenimis. Visos operacijos ir ūkiniai įvykiai apskaitoje registruojami dvejybiniu įrašu didžiojoje knygoje.

Muziejaus darbuotojai rengė paraiškas projektiniam finansavimui, finansavimas gautas ir įgyvendinti 4 projektai, kuriuos finansavo Lietuvos kultūros taryba (toliau – LKT) ir Varėnos r. savivaldybės administracija. Pritraukto papildomo finansavimo suma 2025 m. iš LKT siekė 23 500 Eur. Tęsiamas projektas ***Istorinio Vazos namo atkūrimas ir kultūros turinio prieinamumo didinimas***. Varėnos rajono savivaldybės lėšos – 1 264 411,28 Eur. Numatoma bendra projekto vertė 1 972 744,28 Eur. Europos sąjungos lėšos 708 333 Eur. Gautos aukos iš fizinių ir juridinių asmenų Muziejaus veiklai, iniciatyvoms sudarė 743.46 Eur. Muziejaus pajamos – 12211 Eur. (2024 m. – 10 473,44 Eur). Didėjo ir steigėjo asignavimai, kurie panaudoti Muziejaus darbuotojų atlyginimams kelti bei Muziejaus veiklos finansavimui.

Finansiniai šaltiniai	**2023 m. (tūkst. Eur)**	**2024 m. (tūkst. Eur)**	**2025 m. (tūkst. Eur)**
Savivaldybės biudžetas	191,67	182	359,211
Savivaldybės biudžeto lėšos	184,5	171,4	164,6
Savivaldybės biudžeto lėšos (Vazos namo atnaujinimas)	-	-	182,4
Valstybės biudžeto lėšos	0	0	0
Biudžetinių įstaigų pajamos	7,17	10,6	12,211
Kiti finansavimo šaltiniai	**40,64**	**749,178**	**24,24346**
ES paramos lėšos (Vazos namo atnaujinimas)	-	708,333 (Viso gauta projekto laikotarpiui)	222,3[1]
Valstybės biudžeto lėšos	27,8	32,4	23,5

[1] Panaudota lėšų 2025 m. iš visų numatytų ES lėšų 2025-2028 m. laikotarpyje

Paskolos lėšos	-	-	-
Kitų finansavimo šaltinių lėšos (parama)	12,84	8,445	0,74346
Iš viso:	**200,71**	**931,178**[2]	**605,75446**

Finansavimas ir jo šaltiniai

2024 m. finansinės būklės, veiklos rezultatų, pinigų srautų, grynojo turto pokyčių ataskaitos ir jų aiškinamasis raštas pateikiami žemiau.

[2] Įskaitant ES lėšas gautas Vazos namo atnaujinimui, kurios skirtos 2025-2028 m. laikotarpiui